

Hunc librum Musis
suis inservientem
iure possidet
Theodor Mahlmann

Comparati mihi
Witzeb.
p. mat. 12. q.
p. hinc. 4. q.
Al. Joh. Reibel.
1624.

COLLEGI
DE SACRAMENTIS
Disputatio XIX.

DE
COENA DOMINI
ORTHODOXAM SENTEN-
tiam κατὰ ορθόδοξον contra Cal-
vinianos exhibens.

Quam
Annuate J E H O V A
SUB PRÆSIDIO
Dn. BALTHASARIS MEISNERI
S.S. Theol. D. & P.P. Magnifici p.t.
RECTORIS.

In privato Collegio examinandam

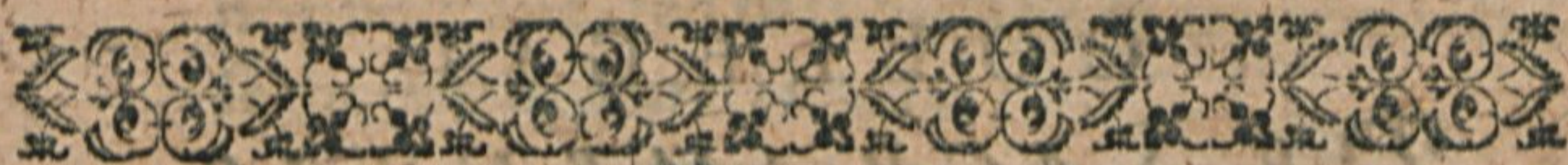
proponit
JOHANNES ZEIDLERUS
Lübecensis.

*Habebitur ad d. 17. Xbris, horis pomeridianis
in minori Auditorio.*

WITTEBERGÆ,
Ex Officina JOHANNIS GORMANNI,

ANNO MDCCXX.

V I R O

Reverendo, Clarissimo Excellentissimo

DN. MATTHIÆ CRUMTINGERO

*Ecclesiæ Cathedralis, quæ est LUBECÆ
Pastori vigilantissimo.*

N E C N O N

*Politissimis, Pietate & virtute Instru-
ctissimis VIRIS*

DN. PAULO Wibbeking/
DN. JOHANNI Vinhagen/ } Junior:
DN. HENRICO Ottendorpff/

Patriciis Lubecensibus Honoratis

DN. Patronis & Fautoribus suis
multis nominibus venerandis,
Exercitium hoc Theologicum
inscribit

JOHANNES ZEYDLERUS
Autor & Resp.

Σὺν Θεῷ.

 Aput omnium controversiarum, quae agitantur inter Calvinianos, & Lutheranae religionis Theologos, Sacra Domini Cæna est. Infelix vero hujus certaminis Sacramentarij telam primum exorsus est Andreas Bodenstein Carolostadius, homo ferus, sine ingenio, sine doctrina, sine sensu communi, qui controversiam de Cæna Domini tantum odio Lutheri movit, referente Philippo in Epist: ad Mycon. Carolostadium insecutus Zwinglius, qui multo ante, quam Carolostadius disputationem hanc de Cæna Domini movere cepisset, dogma novum animo fovit, ac tandem errorem suum his verbis prodidit: CHRISTUS, inquit, Hoc est corpus meum: id est panis significat corpus meum. Post Zwinglium excitavit Sathan OEcolumpadium, Crypto-Calvinianos, hodieq; ad unum omnes Calvinianos, qui tanquam jurati hostes sacratissimum nostræ salutis organum miris modis labefactare allaborant. Capita vero dissensionum præcipue hæc sunt: 1. De simplici nativo, & proprio verborum Cænae Dominicæ sensu. 2. De reali substantialis corporis Christi presentia in administratione Cænae. 3. De orali corporis Christi manducatione, & sanguinis bibitione. 4. De indignorum seu infidelium manducatione, & bibitione. De quibus ordine sed breviter Orthodoxam sententiam κατὰ τὸν ἀσινῶς probabimus.

POSITIO I.

1. Simplex, proprius, & nativus sensus verborum Institutionis Cænae Dominicæ est retinendus, & non in sensum tropicum torquendus.

I I. Hic ante omnia tenendum, à nobis non tale τὸ πρῶτον urgeri, cuius nulla dari possit ἀγνοία. Sed id proprie inculcatum volumus, talem sensum aut interpretationem verborum Institutionis, neq; ponendam, neq; concedendam esse quæ à propria & nativa singulorum verborum significatu aberret: quæq; verbis Servatoris alienū prorsus affingat sensum, quam verba ipsa admittant; quæ deniq; promissionem Servatoris de presentia & exhibitione corporis & sanguinis sui, in verbis Testamenti sui expressam, enervet.

III. Deinde accurate distinguendum est inter verba, quæ in Institutione exprimunt τὸ εἶναι ἢ τὸ γίνεσθαι sive facta, & quæ λέγει ἢ ποιεῖ Christi: circa illa [Accipit panem, gratias egit, fregit &c.] non illud controvertitur an sint proprie, & secundum literam accipienda; nam neq; Calviniani πρῶτον hoc loco negabunt: sed de dictis disputatio superest: Accipite, Comedite, hoc est corpus meum: Accipite, bibite, Hoc est poculum Nov. Test. in meo sanguine. Pro horum verborum Cæne genuina proprietate stamus, sequentibus muniti fundamentis.

IV. I. Ob Articulorum fidei proprietatem. Verba enim è quibus, articuli alicujus explicatio primò desumenda, seu è norma, mensura, & sede propria, ea sunt proprie, perspicue sine Tropis sensum involventibus intelligenda. Alias enim ob scripturæ imperfectionem, fides nostra niteretur opinionibus humanis, alias Theologia allegorica esset argumentativa quod absurdum. Confer Psal. 119, 105. Ephes. 4, 18. 2. Pet. 1, 19. Hieronymus dicit: Ex solis allegoriis & figuris non possunt constitui, & comprobari dogmata fidei. Iam vero
sedet

sedes propria norma & mensura dogmatis de sacra Cœna est Matth. 26, 26. Marc. 14, 22. 23. 24. Luc. 22, 19. 20. 1. Cor. 11, 23. 24. 25. Ergo istorum locorum verba substantialia proprie, perspicue, sine Tropis sensum involventibus sunt intelligenda.

V. 2. Ob unanimem Evangelistarum & Apostoli Pauli consensum. Ita colligimus: Interpretatio quam unanimis Evangelistarum & Apostoli Pauli consensus approbat, ea demum certissima. At propriam & literalem interpretationem approbat Matthæus, qui solus ex reliquis omnibus, qui eam describunt primæ institutioni interfuit, primum sine tropo descripsit: eum secuti reliqui, semper sensum eundem, transpositis, vel additis, quibusdam, vocabulis, retinentes. Imo si Tropus inesset, vel unus Apostolus Paulus annotasset, quia nihil subterfugit, quo minus annunciaret nobis omne Consilium Dei Act. 20, 27. Scriptores enim Canonici idem dogma diversis locis repetunt ut tuti illi sensui nos credamus: sin autem obscurius quid, & figurate alicubi proponatur, id alibi scriptura, eandem tractans materiam planis exponit verbis, ut ex collationibus verus illarum sensus colligatur. Ergo.

VI. 3. Ob Testamenti naturam & qualitatem. Hoc argumentum gentium ille Doctor nobis suppeditat Gal. 3, 15. verba Apostoli hæc sunt: Fratres [secundum hominem dico,] hominis licet testamentum, tamen si sit comprobatum, nemo rejicit, aut addit aliquid. Hanc eandem sententiam eleganter Augustinus aliis verbis protulit: Valent, inquit, verba hominis mortui jacentis, sine sensu in monumento, sedet CHRISTUS in cœlo, & contradicitur ejus

testamento? Non sine testamento nos dimisit Pa-
ter. Qui facit testamentum, vivit in æternum, au-
dit voces nostras, agnoscit suam, legamus, quid
litigamus? ubi inventa fuerit ipsa hæreditas, i-
psam teneamus. *Quemadmodum enim, ut Magnus
Lutherus loquitur, Deus in prima creatione, non
vocabula, sed res locutus est: ita Christus, qui est
splendor gloriæ, & expressa imago substantiæ Patris He-
br. i. v. 3. dicens: Hoc est corpus meum, in nostra re-
creatione, Sacramentum, & testamentum verum con-
didit, non verbis, sed rebus ipsis realissime constans. Hinc
Argumentamur: Quicquid solenniter sub forma Testa-
menti proponitur, ejus verba simpliciter accipienda sunt.
Atqui Christus sacram Cœnam sub forma testamenti so-
lenniter proposuit & instituit. Ergo verba Christi sim-
pliciter sunt accipienda.*

VII. 4. Ob temporis conditionem rei q; in-
stitutiæ novitatem. Servator enim jam jam morti vi-
cinus novum Sacramentum hætenus inauditum insti-
tuebat 1. Cor. ii. v. 23. Et in eo summa bona conferebat:
verisimile ergo haut est ipsum futurarum altercationum
probe conscium, data opera ejusmodi obscuræ dictionis
genere, & quidem in definiendo mysterio salutem Eccle-
siæ, vel maxime concernente, uti: ut vix divinando lice-
at assequi, quæ propria & genuina verborum Testatoris
esset sententia. Ergo credamus oportet, & perspicue, pro-
prieq; ipsum loqui voluisse, & pro sua summa, & inenar-
rabilis sapientiæ locutum esse.

LIX. 5. Ob Adversariorum discrepantiam &
contradictionem. Adversarij à vera CHRISTI
sen-

sententia aberrantes, & tropum in verbis Cœnæ Domi-
nicæ constituentes, ita variant inque diversas abeunt
partes, ut in qua voce Tropus sit collocandus, nondum
inter illos constet. Quod autem multipliciter exponitur
communiter ignoratur. Imo simplicis & aperti sermo-
nis simplicem interpretationem, non multiplicem esse o-
portet. Certè si chartæ angustia permetteret, longum
discrepantium sententiarum catalogum recensere non
esset difficile. Ut autem compendium faciam, sisto ipsum
Calvinum, varios apud Adversarios Troporum esse or-
dines, variasq; verborum Cœnæ explicationes, faten-
tem. Huic adjungo, Crellium & Bezam sibi invicem
contradicentes. Crellius negat Tropum revera, in
Copula, Est, Consistere lib. 2. Logices cap. 8. Beza ve-
ro affirmat in Altera part: Respon: Et quæst: de Sacra-
ment: pag. 131. quo cum etiam consentit Polanus. Con-
tradictio palpabilis uti Celeberrimus Theologus Dn. D.
Grawerus sanctæ memoriæ in Absurdis Calvinisticis an-
notavit. Quare cum B. Luthero Tom. 3. Ienensi pag.
489. dicimus: DOMINE JESU CHRISTE CON-
troversia, in mundo agitata fuit super verbis Te-
stamenti tui, quæ quidam aliter intelligunt, quam
sonant, verum quoniam me nihil certi docent,
sed omnia perturbant, & incerta reddunt, fidem,
& conscientiam meam ipsorum glossis commit-
tere non potui, &c. Proinde sic arguimus: Doctri-
na Spiritus Sancti sibi est similis, non à se discrepat. Do-
ctrina Calvinianorum de sacra Domini Cœna non est sibi
similis. Ergo non est Spiritus S. Porro: Nemo sentire pot-
est cum illis, qui ipsemet inter se multipliciter dissentiunt.

At Calviniani multipliciter inter se dissentiunt. Ergo nemo pius cum Calvinianis sentire potest.

I I.

IX. CHRISTUS substantia sui corporis non tantum in cælo nunc est, verum etiam in Cœna Domini, ubicunq; illa, his in terris juxta instituentis ordinationem celebratur, vere, substantialiter, & realiter adest.

X. *Præsentiam corporis CHRISTI in Cœna verbis quidē protestantur Calviniani fere omnes [Ursin. Vol. I. Oper. Theolog. fol. 402. Beza in Resp. I. ad acta Colloquij Mompelg. p. 38. 41. 53.] corde & ore credere & confiteri CHRISTI corpus & sanguinem in Cœna non solum esse, sed etiam vere edi & bibi: sed Calvinianorum protestationem, factō esse contrariam jam dudum fidelis Calvinii discipulus Beza prodidit, inquit: tam procul abest CHRISTI corpus a loco, in quo Cœnam Domini celebramus, quam abest cælum à terra [Beza I. part. Resp. ad Acta Colloq. Mompel. p. 48. Edit. post.] Sed Bezam dum dico, omnes dixi. Nos autem Calvinianorum dogma insidiosum hoc, & scripturis divinis è diametro contrarium deserentes, positionem nostram his rationum momentis stabilitam damus.*

XI. I. Ob verborum CHRISTI instituentis evidentiam & perspicuitatem. Sic enim concludimus: Quilibet scripturæ locus intelligendus est ut verba sonant, nisi vel eo ipso in loco addita sit Ἀπόρροια vel alio in loco, ubi res eadem tractatur, vel exponitur, vel deniq; τὸ πρῶτον

τὸ πρῶτον

non in articulum aliquem fidei manifesta, & inevitabili
contradictione impingat: valet enim hic regula Petri:
Omnis prophetia scripturae non est privatae in-
terpretationis 2. Petri i. v. 20. Atqui verba institutio-
nis adeo clara sunt, ut quilibet ea intelligat. Cum enim
CHRISTUS de pane benedicto, quem discipulis porrige-
bat, pronunciat: Hoc est corpus meum quod pro
vobis traditur: Et de calice seu vino: Hic est san-
guis meus Novi Testamenti, qui pro vobis effun-
ditur in remissionem peccatorum: Hic nemo non
videt, CHRISTO de vero & naturali pane, & vi-
no, deque vero & naturali suo corpore, quod traditurus
erat, deq; vero & Essentiali sanguine, quem in cruce pro-
fusus erat, sermonem esse. Ergo verum est, quod in sacra
Cena mediante pane, sumamus verum & essentielle cor-
pus CHRISTI, item mediante vino, verum & essentia-
lem sanguinem CHRISTI.

XII. 2. Ob personae instituentis potentiam &
dignitatem. Hic est verus DEUS & verus homo,
in unitate personae inseparabilis, qui superabundanter
potest plura, quam nos capimus & intelligimus. In quo
omnes thesauri sapientiae sunt reconditi Col. 2, 3. Cujus
verba prolatione citius res sunt Psal. 33, 9. quippe qui di-
xit & facta sunt. Ipse enim ipsa vera omnipotentia, &
omnipotens veritas. Joh. 14, 6. Quem in caelos assumptum,
& ad dextram Dei sedentem & plenissimam divinae glo-
riae, & majestatis possessionem obtinentem credimus &
confitemur Matth. 28, 18. Marc. 16, 19. Imo qui mille
modos, mille vias novit sua pronuntiat a verificandi. Ergo
etiam praesentiam suam nobis facile exhibere potest. Ubi
tamen non argumentamur de potestate absoluta, sed cum

A 5

volun-

voluntate in verbo divino, revelata, conjuncta. Pie & recte Fulgentius, nulla ait, est in promissis ipsius falsitas, quia nulla est in faciendis difficultas, aut impossibilitas.

XIII. 3. Ob Evangelistarum & Apostoli Pauli conformitatem: Nam Evangelista *Matthæus* sacrae Cœnæ testis ocularis scire potuit, quid de sacratissimo epulo Dominus præceperit, & quid Discipuli crediderint. Quocum etiam *Marcus* & *Lucas* concordant, unanimiter scribentes: Substantiale CHRISTI corpus, substantialemq; sanguinem adesse in actione Eucharistiæ, in his terris administratæ, Ergo simpliciter illud est credendum & non scrupulosius rimandum. Cum tribus his Evangelistis convenit *D. Paulus*, qui hanc doctrinam non ab hominibus hausit, sed à Domino ipso accepit *1. Cor. 11, 23. Is sic docet suos Corinthios 1. Cor. 10, 16. Poculum benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis CHRISTI est? Panis quem frangimus, nonne communicatio corporis CHRISTI est? Hinc ita inferimus: Cujus panis est communicatio, illud panis est presentissimum. Atqui panis est communicatio corporis Christi. Ergo.*

XIV. 4. Ob Veteris & Novi Testamenti diversitatem. Nam Cœna Domini non est futurorū bonorum, neq; umbrarum sive significationum, sed habet ipsum corpus, ipsam substantiam, ipsam expressam imaginem. Ad quod discrimen ipse *Christus* digitum intendit, inquiens: Hoc poculum novum Testamentum, per sanguinem meum *Luc. 22, 20. ita argumentamur: Si Cœna Domini non est umbra futurorum bonorum, sed habet ipsum corpus, ipsam substantiam, ipsam expressam imaginem.*

nem, & poculū hoc est Novi Testamenti in sanguine Christi hoc est per & propter sanguinem, quod poculum pro nobis effunditur, puta quia sacramentaliter sibi habet unitū Christi sanguinē pro nobis effusum, utiq; non nuda figura corporis & sanguinis Christi in Cœna proponitur, sed ipsa substantia. Ratio consecutionis constat à discrimine Veteris & Novi Testamenti Col. 2, 17. Heb. 10, 1. At prius est, ut patet e verbis Christi: Hoc est sanguis meus, sanguis non veteris Testamenti antiquati, sed Novi, olim per Prophetas promissi, nunc sanciti, & confirmati. Ergo non nuda figura corporis & sanguinis Christi in Cœna proponitur, sed ipsa substantia.

III.

XV. Verum & essentiale Christi corpus ac sanguinem in usu sacræ Cœnæ in his terris non tantum spiritualiter, sed etiam ore edendo & bibendo verè, ac realiter accipimus.

XVI. Hæc est summa vera ac sincera de Sacra Domini Cœna doctrina, quam Lutherus olim, omnesq; ejus discipuli, adversus gentem Calvinianam constanter & intrepide propugnarunt, hodieq; propugnant.

XVII. Ante omnia autem notandum venit, vocabulum manducationis in presenti negotio triplici sensu accipi; nempe de naturali, Sacramentali, & spirituali manducatione. Naturalis manducatio est actio, qua proprie & per se solus panis sine corpore comeditur. Sacramentalis manducatio, qua in unico, & indivulso Sacramento, vi institutionis CHRISTI, corpus CHRISTI, mediante pane ore manducatur mysticè per

& propter unionem Sacramentalem. Spiritualis manducatio fide duntaxat per agitur, proprieq³ est participatio meriti Christi, & reliquorum bonorum spiritualium. Atq³ hac etiam extra Sacramentum quovis tempore peragi potest.

XIIX. His ita praemissis de Symbolis ore percipiendis nihil hic quaerimus: nec de manducatione spirituali, qua in credentibus semper agnoscimus, neq³ de modo percipiendi caelestia quicquam praestribimus, quem supercaelestem aperte fatemur: Sed istud in questionem venit: Utrum in actione Coenae Dominicae secundum institutionem CHRISTI, oris instrumento una cum pane Eucharistico, licet non simili modo, corpus Christi manducemus. Id quod Calviniani negant: Nos vero orthodoxe affirmamus:

XIX. I. Ob verborum institutionis CHRISTI nativam & propriam significationem. In precedentibus enim evicimus verba institutionis non figurate, non metonymice, vel tropice esse intelligenda; sed proprie ut sonant, id quod hoc in loco repetendum erat. Iubentur enim Discipuli Christi Hoc corpus edere, & ex hoc poculo bibere, ut diserte Evangelistae enunciant: Bibite ex Hoc [poculo] omnes, & biberunt ex eo omnes. Iam vero constat edere & bibere secundum significatum eorum proprium, genuinum, & vernaculum nihil aliud denotare, quam actionem illam, qua cibum & potum ore corporeo percipimus. Unde colligimus: Quicquid Christus in sacra Coena edi & bibi verbis proprie significantibus iussit, id ore corporeo est percipiendum. Atqui corpus & sanguinem suum Christus in sacra Coena edi, & bibi verbis proprie significantibus iussit. Ergo corpus & san-

*Sanguis Christi in sacra Coena ore corporeo manducatur
& bibitur.*

XX. 2. Ob Organi ab ipso CHRISTO factam
determinationem. Christus enim panem exhibens di-
scipulis dixit: Accipite manducate: Hoc est corpus
meum: Sic vinum discipulis porrigens dixit: Accipite
bibite: Hic est sanguis meus Novi Testamenti:
Hic expresse non duo distincta organa manducationis &
bibitionis, unum oris, quo panis & vinum, alterum fidei,
quo corpus & sanguis Christi percipiatur: sed unum ra-
tione utriusq; partis organum, nempe os corporis, definit.
Argumentum sit tale: Quo organo Christus jubet accipe-
re panem & vinum, eodem etiam organo jubet accipere
suum corpus & sanguinem. Atqui panem & vinum jubet
accipere organo corporeo, ore scilicet. Ergo etiam cor-
pus & sanguinem suum jubet accipere organo corporeo,
videlicet ore.

XXI. 3. Ob Apostoli Pauli assertionem. Verba
Apostoli haec sunt: Poculum benedictionis, cui be-
nedicimus, nonne communicatio sanguinis Chri-
sti est? Panis quem frangimus, nonne communi-
catio corporis Christi est? 1. Cor. 10. v. 16. Hinc ita
colligimus: Panis Eucharisticus fractus & distributus est
κοινωνία corporis Christi. Iam vero os accipit fractum &
distributum panem. Ergo os accipit in Sacramento cor-
pus & sanguinem Christi.

XXII. 4. Ob manducationis Sacramentalis
& Spiritualis discrimen. Multiplex enim Spiritualis
& Sacramentalis distinctio ex scripturis peti potest. 1. Sa-
cramentalis manducatio fit mediante pane, & Sacramē-
talis bibitio fit mediante vino: Spiritualis fit absq; exter-
nota-

no tali medio. 2. Sacramentalis fit ore; Spiritualis fit fide.
3. Sacramentalis sine spirituali nunquam fructuosa esse
potest: spiritualis sine Sacramentali esse potest. 4. Sacra-
mentalibus respicit Christi corpus & sanguinem quoad sub-
stantiam: Spiritualis vero Christum quoad beneficia, &
fructus, quæ fide apprehenduntur. Ex quibus apertissimū
est & Spiritualis & Sacramentalis manducationis discri-
men esse maximum, adeo, ut pro illa sumi aut intelligi ne-
quaquam possit. Hisce præmissis argumentor: Eam oportet
esse significationem verborum Edite & bibite in sa-
cra Domini Cœna, per quam manducatio & bibitio Sa-
cramentalis à manducatione & bibitione spirituali di-
stinguatur. Ratio consequentiæ ex ante positæ pendet.
Iam vero significatio metaphorica verborum edite, &
bibite non distinguit manducationem & bibitionem Sa-
cramentalem à Spiritualis. Ergo significatio metaphori-
ca non habet locum in verbis Cœnæ substantialibus, Edite
& bibite.

IV.

XXIII. Non solum digni, verum etiam
indigni in usu Cœnæ Dominicæ accipiunt,
substantialia Sacramenti nempe verum cor-
pus Sacramentaliter sub pane, & verum san-
guinem Sacramentaliter sub vino.

XXIV. Ut autem positionis nostræ veritas stet inviola-
ta, ante omnia notandum, quinam proprie hoc in loco in-
digni nominentur. Cave autem dixeris nomine indigno-
rum intelligi infirmos, in fide: Nam fidei ipsorum (infir-
morum) confirmandæ ergo Cœna instituta est; Non n.
qui validi, opus habent Medico, sed infirmi Matt.
9, 12. Verum indigni hoc loco sunt & dicuntur Impœni-
tentes

tentes & Hypocritæ, qui nec peccata sua cum dolore agnos-
cunt: nec veram fidem habent in Christum: nec propo-
situm emendandi mores; sed ne Athei habeantur, aut ex-
communicentur, pœnitentiam simulant, & pretextu no-
mini & obedientiæ Christianæ veniunt ad Cœnam Do-
mini, sed sumunt ad iudicium, & rei fiunt corporis &
Sanguinis Domini.

XXV. Porro quando posuimus Indignos manduca-
re corpus CHRISTI de perceptione fide seu manduca-
tione, Spirituali minime illud intellectum volumus: hanc
enim nemo impiis seu indignis tribuit, sed de Sacramen-
tali manducatione, quæ omnibus sacra Cœna hospiti-
bus communis est & indigne manducantibus in iudicium
cedit, nobis hic sermo est; His ita positis, sententiam no-
stram sequentibus probamus.

XXVI. 1. Ob expressam Apostoli Pauli asser-
tionem. Apostolus enim exserte scribit indignos reos fie-
ri [non symbolorum panis & vini, sed] corporis &
sanguinis CHRISTI I. COR. II. V. 27, 29. verba ita ha-
bent: Si quis ederit panem hunc, aut biberit de po-
culo Domini indigne, reus erit corporis & sangui-
nis Domini. Qui autem edit & bibit indigne ju-
diciam sibi ipsi edit & bibit, non dijudicans cor-
pus Domini. Unde sic argumentamur: Quicumq; man-
ducando de pane benedicto, & bibendo de calice benedi-
cto, rei fiunt corporis & sanguinis Christi, illi revera cor-
poris atq; sanguinis Christi fiunt participes. Atqui indignè
manducando de pane, & bibendo de calice benedicto rei
fiunt corporis atq; sanguinis Christi. Ergo indigni revera
corporis atq; sanguinis Christi fiunt participes!

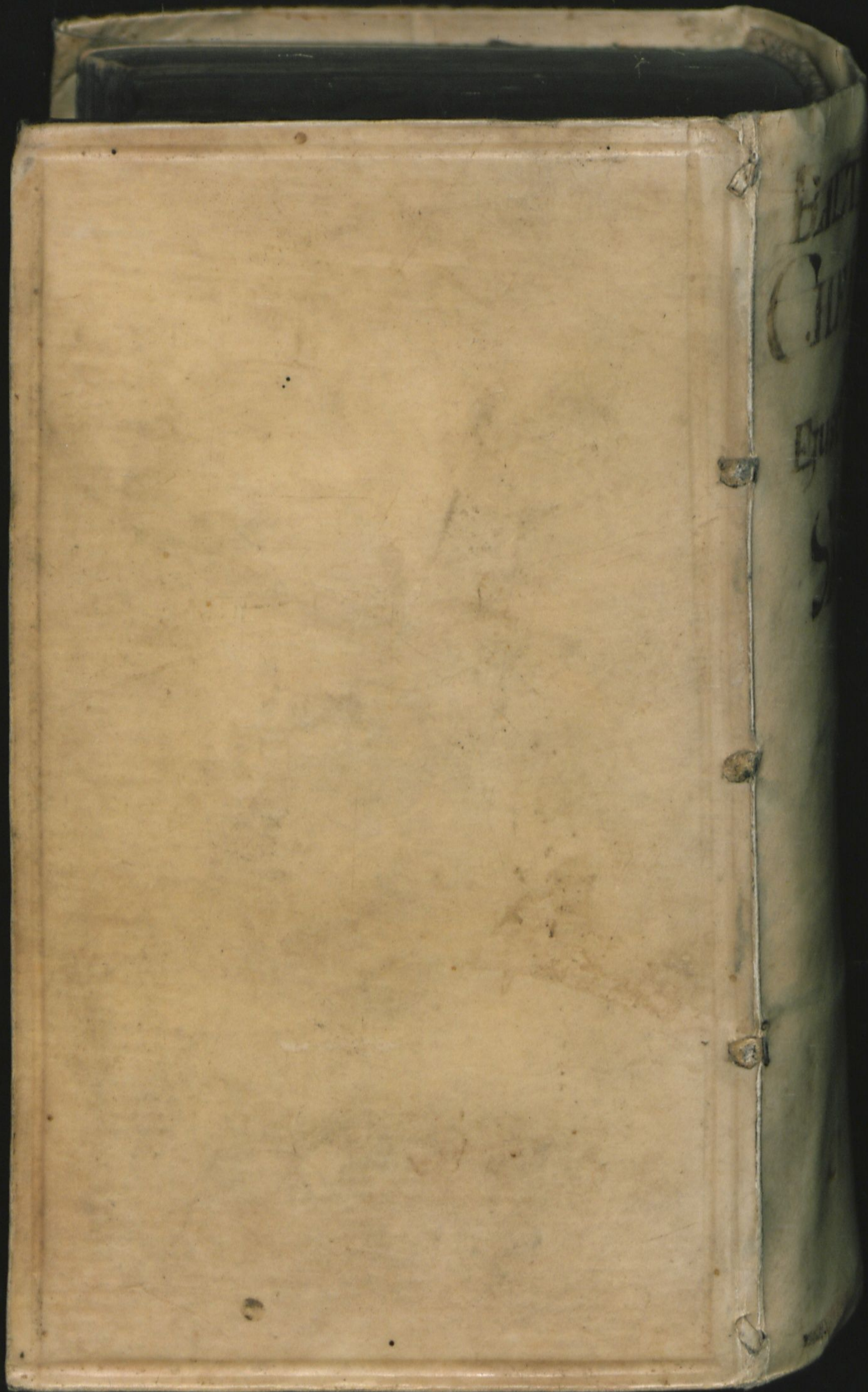
XXVII. 2. Ob integri Sacramenti participa-
tionem.

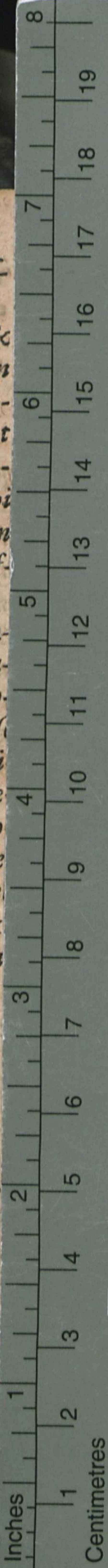
tionem. Sacramentum enim Cœnæ constat non solum pane, & vino, sed etiam corpore, & sanguine Christi, ita ut Sacramentalis unio intercedat pani & vino, corpori & sanguine Christi. Hinc argumentamur: Quicumq; percipiunt integrum Sacramentum Eucharisticum, illi non solum panem & vinum, sed etiam corpus & sanguinem Christi percipiunt. Ratio consequentiæ ex antè positis patet. Atqui indigni percipiunt integrum Sacramentum Eucharisticum fatentibus ipsis adversariis. Ergo indigni percipiunt non solum panem sed & corpus Christi Sacramentaliter eidem unitum, non solum vinum, sed & sanguinem Christi itidem Sacramentaliter ei unitum.

XXIIX. 3. Ob Absurdorum enumerationem. Opinio enim Calvinistica de indignorum manducatione multas parit absurditates, quod breviter ita demonstramus: Si Sacra Domini Cœna digne sumentis est Sacramentum, indigne vero sumentis non est Cœna Domini, sequitur fidem utentis constituisse Sacramenti substantiam, & contra incredulitatem evertere eandem. At Calvinianis Sacra Domini Cœna est Sacramentum digne sumentis: Indigne sumentis non est Cœna Domini. Ergo fides facit Sacramentum, seu Cœnam Domini, & incredulitas destruit. Conclusio est absurda: Quia Sacramenti integritas & substantia non dependet à fide sumentis, sed à veritate instituentis: Fides facit quidē ut sit salutaris Cœna: sed ut sit Sacramentum hoc non facit. Abusus rei non tollit rem, sed præsupponit rem. Verbum Dei nihilominus est verbum Dei, etiamsi quis ei non credat, nec propterea definit esse verbum Dei. Ergo & alterutra propositio absurda erit. Non major: si enim Cœna Domini non est Cœna Domini vel Sacramentum quia non credit, esset autem si crederet, sequitur quod fides faciat Sacramentum, & incredulitas destruat. Ergo minor quæ est Calvinianorum falsa erit.

XXIX. Plures hinc adversariorum absurditates imò Contradictiones addere possemus, nisi chartarum obstaret angustia, eas igitur alio tempore reservantes, tractationem nostram finimus.

SOLI DEO GLORIA.

Farbkarte #13

B.I.G.

G I I
 ENTIS
 IX.
 OMINI
 SENTEN-
 ontra Cal-
 ens.
 O V A
 IO
MEISNERI
 agnifici p.t.
aminandam
 DLERUS
oris pomeridianis
 torio.
 R G Æ,
 S GORMANNI,
 C X X.